MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kansanvallan nimissä puolueaktiivien – demokratian sotureiden – tulisi keskittyä rakentamaan ennen muuta luottamusta, katkeruuden kylvön sijaan.
ESA SUOMINEN DEMOKRAATISSA

Lupaviidakko ei rohkaise yrittämään

Maan hallitus kokoontuu ensi viikolla kehysbudjettiriiheen päättämään tulevista säästöistä ja leikkauksista. Ennakkokaavailuiden mukaan valtiontalouden sopeuttamistarve on 2–5 miljardia euroa. Rahasumma kootaan kasaan todennäköisesti yhtä suurilla leikkauksilla ja verojen korotuksilla.

Pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) mukaan mistään keinoista ei ole vielä päätetty, mutta säästöt ja leikkaukset tulevat koskemaan kaikkia suomalaisia.

Hallituksen tavoite kääntää velkaantuminen laskuun on hyvä. On tärkeää, että yhteiskunnan tulot ja menot ovat pitkällä aikavälillä tasapainossa. Jatkuvan velkaantumisen päässä on Kreikan tie.

Talouden tasapainottamisessa on käytettävissä muitakin keinoja kuin verojen kiristäminen tai leikkaukset. Yksi tärkeimmistä keinoista on harmaan talouden kitkeminen eli kaikkien tulojen saaminen tasapuolisesti verotuksen piiriin.

Suomen harmaan talouden määrän arvoidaan olevan 10–14 miljardia euroa vuodessa. Tästä aiheutuu yhteiskunnalle vuodessa noin 4,5–5,5 miljardin euron veromenetykset. Summa on yhtä suuri kuin valtiontalouden sopeuttamistarve suurimmissa arvioissa.

Vaikka harmaalla taloudella on monia eri muotoja, eniten sitä arvoidaan esiintyvän rakennus-, ravintola-, ja kuljetusaloilla.

Liikenne- ja viestintäministeriö on harmaan talouden kitkemisen nimissä laajentamassa kuljetusten luvanvaraisuutta nykyisestään. Yhtenä keinona esitetään muun muassa liikennelupapakon laajentamista liikennetraktoreiden lisäksi muihin traktoreihin.

Koneyrittäjien liiton toimitusjohtajan Matti Peltolan mielestä ministeriön esitys on maanrakentajien ja muiden rehellisten urakoitsijoiden kannalta silkkaa kyykyttämistä. MTK:n johtaja Minna-Mari Kaila ihmettelee, miksi lain valmistelun yhteydessä ei ole selvitetty tai edes keskusteltu muutoksen vaikutuksista maaseudun elinvoimaisuuteen ja hallitusohjelmassakin korostettuun monituloyrittäjyyteen. (MT 14.3.)

Hallitusneuvos Jorma Hörkkö liikenne- ja viestintäministeriöstä perustelee valmisteilla olevaa muutosesitystä sillä, että viranomaisilla on paremmat mahdollisuudet valvoa lain noudattamista kun kuljetukset ovat luvanvaraisia.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa laajentaa traktoreiden liikennelupapakkoa.

On hyvä, että hallinnossa yritetään vastata harmaan talouden haasteisiin. Voi kuitenkin kysyä, ovatko esimerkiksi koneurakoitsijoiden traktorikuljetukset tai satunnainen lumen auraaminen maataloustraktorilla harmaan talouden ydintä? Voidaanko harmaata taloutta kitkeä säätämällä uusia velvollisuuksia rehellisille yrittäjille?

Kuljetusalalla polttoaineverotuksen nostoakin suurempi ongelma ovat ulkomaalaiset rekat. Kuljetus- ja logistiikka-alan järjestön SKAL:n toimitusjohtaja Iiro Lehtonen on muistuttanut, että suomalainen ja ulkomaalainen yrittäjä toimivat Suomessa erilaisilla kustannustekijöillä.

Todellinen ongelma ja harmaa talous löytyvät sellaisilta tahoilta, jotka eivät noudata nykyistäkään lainsäädäntöä. Uusien velvoitteiden säätämisen sijaan pitää valvontaa tehostaa. Se on kuitenkin vaikeaa, koska poliisien resursseja leikataan.

Yhteiskunnan tehtävänä on luoda yritystoiminnalle mahdollisimman hyvät mahdollisuudet. Lupabyrokratian kasvattaminen ei ole omiaan lisäämään kiinnostusta yrittämiseen. Yhteiskunnan supistuvia resursseja kannattaa suunnata olemassa olevin säännösten noudattamisen valvontaan eikä uusien sääntöjen laatimiseen.

> **Uusien velvoitteiden säätämisen sijaan pitää valvontaa tehostaa.**

VIERASYLIÖ

Veden omistuksesta tullut vallan ja kontrollin väline

Maailman vesivarat vähenevät koko ajan. Ilmastonmuutos, väestönkasvu ja kaupungistuminen vaikeuttavat puhtaan veden saantia. Arvioiden mukaan lähes puolet maapallon ihmisistä jää ilman puhdasta vettä kymmenen vuoden kuluttua, koska käytettävissä oleva vesi on likaista tai vettä ei yksinkertaisesti ole.

Vesivarojen huvetessa vesihallinnon merkitys kasvaa. Kyse on poliittisista, sosiaalisista, taloudellisista, teknisistä ja hallinnollisista ratkaisuista, jotka vaikuttavat suoraan tai välillisesti vesivarojen käyttöön, saatavuuteen, kehittämiseen ja hallintaan yhteiskunnan eri tasoilla.

Veden saatavuuteen vaikuttavat myös monet sektorin ulkopuolella tehdyt päätökset.

Vesivarojen hallinto vaikuttaa suoraan ihmisten terveyteen, toimeentuloon, elämänlaatuun ja vesivarojen riittävyyteen.

Vesihuolto ja -hallinto ovat oleellisia köyhyyden vähentämisessä. Kehitysmaissa veden hankinta vie monilta kohtuuttoman osan tuloista ja ajasta. Tämä koskettaa erityisesti naisia ja tyttöjä, joiden vastuulla on veden hakeminen.

Kilpailu vedestä on kiristynyt. Veden omistuksesta on tullut vallan ja kontrollin väline.

On ensiarvoisen tärkeää, että niukkojen resurssien käytöstä päätetään avoimesti ja oikeudenmukaisesti. Kansalaisilla on oltava tasavertaiset mahdollisuudet vaikuttaa ja valvoa vesivaroihin liittyvää poliittista päätöksentekoa. Valitettavan usein esimerkiksi köyhillä, alkuperäiskansoilla, naisilla ja slummien asukkailla ei ole mahdollisuuksia tähän.

Yksityistä bisnestä vai julkista palvelua?

Monissa kehitysmaissa toteutetut vesihuollon yksityistämishankkeet ovat herättäneet kriittistä keskustelua. Muun muassa Maailmanpankki ja kansainvälinen valuuttarahasto IMF ovat pyrkineet edistämään veden jakelun yksityistämistä, koska monilla mailla ei ole ollut varaa tai halua tehdä julkisia investointeja vesihuoltoon.

Veden määritteleminen kaupalliseksi hyödykkeeksi on kasvattanut monikansallisten yritysten roolia vesikysymyksissä.

Yksityistämisen seurauksena puhtaan veden hinta on usein noussut niin korkeaksi, ettei kaikkein köyhimmillä ole enää

> **Vedestä on päätettävä avoimesti, kansanvaltaisesti ja alueelliset erityispiirteet huomioiden.**

varaa siihen. Tämä on johtanut likaisen veden käytön lisääntymiseen, sairauksien yleistymiseen ja sosiaalisiin ongelmiin.

Yksityistäminen on myös vähentänyt työpaikkoja sekä heikentänyt päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

Yksityistämisen tavoitteena on ollut taata kestävämpi ja pitkäaikaisempi vesihuollon rahoitus. Yritykset ovat nojanneet työssään yleensä julkiseen rahoitukseen ja lahjoituksiin. Vesi-infrastruktuurin kehittäminen yritysten toimesta on suuntautunut kuitenkin pääasiassa alueille, joilla köyhyyttä on vähemmän.

Köyhimpiin alueisiin sijoittamisessa on suuria riskejä, ja yritykset ovat turvanneet investointejaan esimerkiksi sitomalla hinnat Yhdysvaltain dollariin välttyäkseen paikallisen valuutan devalvoinneilta.

Argentiinassa tilanne muodostui kestämättömäksi, kun vuoden 2001 finanssikriisissä pesoa devalvoitiin 70 prosentilla ja veden hinta oli sidottu dollariin.

Kehitysmaiden hallituksilla ei ole ollut resursseja valvoa vesisektorilla toimivia yrityksiä.

Monia kehitysmaita on painostettu tekemään vesivarojen yksityistämisen ehdot mahdollisimman suotuisiksi monikansallisille yrityksille, jotta ne välttäisivät sijoittamisen riskit. Riskit ovat usein päätyneet kehitysmaiden valmiiksi ylikuormitetuille harteille.

Vesisota voidaan estää yhdessä

Veden kuluttaminen rajattomasti ja ilman kustannuksia ei ole kestävää. Tarvitaan oikeudenmukaisia vesimaksuja ja vesi-infrastruktuurin kehittämistä. Veden säästämiseen on kannustettava, jotta vettä riittäisi kaikille. Vesimaksuilla on katettava paikallisen vesihuollon ja jakeluverkostojen kustannukset, mutta niillä ei tule tavoitella voittoa.

Vesimaksuja voidaan porrastaa tulojen ja käyttötarkoituksen mukaan: luksuskäytöstä on maksettava enemmän. Myös maataloudessa on panostettava vettä säästäviin kastelujärjestelmiin ja mahdollisimman vähän keinokastelua tarvitseviin kasvilajikkeisiin. Teollisuudelle on laadittava omat vesimaksujärjestelmät ja vedenpuhdistukseen liittyvät säännöt.

Vesipolitiikan lähtökohtana on oltava YK:n yleiskokouksen päätös, joka nostaa veden jokaisen perusoikeudeksi. Vedestä on päätettävä avoimesti, kansanvaltaisesti ja alueelliset erityispiirteet huomioiden.

Lähtökohtana on oltava ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Vesiosuuskunnat ovat yksi malli, jossa nämä asiat yhdistyvät. Ilman alkupääomaa paikalliset vesitoimijat eivät kuitenkaan pääse liikkeelle.

Vesi on niukka resurssi ja elämisen ehto, josta taistellaan tulevaisuudessa nykyistä kiivaammin. Ongelma vaatii korkean aseman kansainvälisen yhteisön agendalla.

TARU SAVOLAINEN
KATARIINA SALMISALO
Savolainen on Crisis Management Initiative, CMI:n projektiavustaja. Salmisalo on humanististen tieteiden kandidaatti.

PÄIVÄN KUVA

SAKARI KIURU

Merijäällä liikkujaa varoitellaan

Kevään tulo alkaa näkyä Suomenlahdella. Sään lauhtuminen ja tuulisuus ovat nopeasti heikentäneet merijäätä. Suomenlahden merivartiosto onkin jo varoittanut jäällä liikkujia.
Erityisen heikkoa jää on kapeikoissa ja matalien karikkojen kohdalla.
Jään paksuudessa voi pienelläkin alueella olla kymmenien senttien eroja.
Purjealus odottaa liikkeelle pääsyä Helsingin Kruunuhaan laiturissa.

Ydinluola varmistettava

Suomeen ollaan rakentamassa lisää ydinvoimaa. Valmisteilla oleva Olkiluoto kolmonen ja tuleva Fennovoiman voimala Pyhäjoella lisäävät olennaisesti ydinvoimakapasiteettia.

Ydinvoimalupaan liittyy aina myös kysymys ydinjätteen sijoittamisesta. Tulevan Fennovoiman voimalan osalta ydinjätteen sijoituspaikka on toistaiseksi auki. Yhtiöllä on aikaa vuoteen 2016 asti järjestää loppusijoitusratkaisu.

TVO ja Fortumin omistama Posiva on rakentamassa korkea-aktiivisen jätteen loppusijoituspaikkaa Olkiluotoon. Yhtiö vastustaa kuitenkin sitä, että sen ydinjäteluoliin varastoitaisiin myös Fennovoiman tulevat jätteet. Posiva sanoo, että tulevan ydinjätevaraston kapasiteetti ei siihen riitä.

Työ- ja elinkeinoministeri Jyri Häkämies ryhtyi patistelemaan yhtiöitä saman pöydän ääreen. Häkämies on antanut ymmärtää, että mikäli sopua ei synny, valtio ryhtyy määräämään kaapin paikan. Siihen sillä on lain perusteella täysi oikeus.

Ydinjätteiden sijoittamisessa ratkaisu tehdään 100 000 vuodeksi. On selvää, että tällaisissa asioissa tavanomaisen liiketaloustieteen taulukot ovat hyödyttömiä. Horisontti on niin kaukana, että sinne ei kenekään katse yllä. Häkämiehen tarttuminen asiaan on hyvin perusteltu.

Häkämies asetti työryhmän selvittämään ydinjätesijoitusta. Ratkaisuksi voi tulla joko se, että kaikki säilötään ainakin aluksi Olkiluotoon, tai sitten ei. Myös toisen ydinjäteluolan ratkaisu voi tulla kyseeseen.

Pääasia on, että asia selvitetään. Ja vieläpä mahdollisimman pikaisesti.

KOLUMNI: STINA HAASO

Yksi kuuma leipuri kehiin!

Tänä aamuna ruisleipää syödessä suussa tuntuu taas kuin jyystäisi sahajauhoja. Anteeksi vaan, mutta vaikka Vaasan Ruispalat ovat Suomen suosituinta palaleipää, olen niin kyllästynyt.

Silti haen tunnollisesti paketin kolme kertaa viikossa. Jostain olen sisäistänyt, että leipää on vain syötävä.

Hyvin moni tekee täsmälleen samoin. Harva väittää kirkkain silmin nauttivansa jokapäiväisestä leivästään.

Leipää syödään, koska niin on tapana.

Onpas karmeaa. Sehän on vähän kuin kulahtanut avioliitto. Tässä ollaan, kun parempaakaan ei ole tiedossa. Kun tuohon kumppaniin on tottunut.

Pitäisikö leivän identiteetille tehdä jotain? Miksei leipä voisi olla jännittävää, nautinnollista, makuhermoja hivelevää?

Jostain syystä leipä on jämähtänyt kovin arkiseksi, kun samaan aikaan ruuanlaitto on kuuminta hottia. Jokainen ajan hermolla pysyttelevä haluaa nyt leimautua innokkaaksi kotikokiksi. Vaikka CV:hen ei olisi mitään muuta harrastusta ilmoittaa, sinne laitetaan se kokkailu.

> **Leipomisesta on tullut teollisuutta, jonka syövereihin leipurit ovat hävinneet.**

stina.haaso@
maaseuduntulevaisuus.fi

Ruuanlaitosta on median innokkaalla avustuksella tehty kaiken kansan lempiharrastus. Lehdet pursuavat ruokaohjeita ja julkkikset kertovat innokkaasti ruuanlaittoharrastuksestaan. Marttojen ruokakursseille on tunkua.

Television kokkausohjelmat ovat ilmiön näkyvin piirre. Tavikset kisaavat huippukokkikisassa, julkkikset kokkaavat toisilleen, ammattikokit kisaavat omassa ohjelmassaan, ammattikokki käy pelastamassa tavallisia kuppiloita ja loihtimassa niistä tähtiravintoloita.

Miksei meillä ole ohjelmaa, jossa leipurit kisaisivat leivän valmistuksesta? Tai leipoisivat kakkuja? Leivoksia?

Muistan heti useammankin huippukokin nimeltä, mutta yhtään leipurin nimeä ei tule mieleen.

Tämän päivän leipureista tulee mieleen lähinnä teolliset suurleipomot ja koneet, jotka pääasiassa hoitavat varsinaisen leipomisen.

Onko se itse asiassa käsityön leima, jonka puuttuminen muuttaa leivän puuksi? Leipomisesta on tullut teollisuutta, jonka syövereihin leipurit ovat hävinneet.

Leipureista pitäisi tehdä jälleen näkyviä. Luulisi Suomesta löytyvän leipuri, joka olisi yhtä aikaa hyvä suustaan ja loistava leipuri. Joka innoittaisi kansan leipomaan ja kehittäisi uusia tapoja syödä leipää. Yksi kuuma leipuri esiin kiitos!

Toisaalta – ruuanlaittoharrastuskin tuppaa keskittymään liikaa erikoisuudentavoitteluun. Läväytetään tiskiin erikoisia meren antimia tai parasta sisäfileetä niin johan taikoo alan ammattilainen makuelämyksiä.

Tavallisen kotiruuan laitto ei ole yhtään niin mielenkiintoista.

Miksei kukaan tee reality-sarjaa koulun keittiöstä? Laitettaisiin huippukokit kilpailemaan miten tehdä pienellä rahalla monipuolista, terveellistä ja kaiken kukkuraksi vielä makuhermoja hivelevää kouluruokaa.

Todelliset kouluruuan ammattilaisethan taikovat annoksen hintaan 1 euro, mutta annettaisiin ohjelman kunniaksi budjetiksi vaikka 2 euroa. Ei taitaisi tarjolle tulla kateenkorvaa tahi naudan sisäfileetä.

Sitten vielä ohjelman kestoksi yksi lukukausi. Sillä yhden kouluruokailun hoitaa varmasti moni alan ammattilainen, mutta ravintolatasoisen lounaan tarjoilu minimaalisella summalla päivästä toiseen tarjoaisikin jo todellisen haasteen.

Mahtaisi pinna kiristyä ja hiki nousta pintaan, kun gourmet-kokit vääntäisivät viikosta toiseen kaaliraastetta ja tillilihaa.

LEHTIKATSAUS

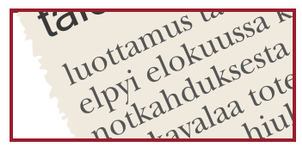

Hevosia kannattaa tukea

Etelä-Suomen Sanomat puolustaa tukea hevosalalle. *”Perusteltua on kuitenkin sanoa, että hevosharrastus törmää edelleen vähätteleviin asenteisiin, kun puhutaan harrastuksen tukemisesta. Tämä johtunee osin hevosiin liittyvistä vanhentuneista elitistisistä mielikuvista, mutta etenkin ratsastuksen tapauksessa harrastuksen leimaamisesta tyttöjen ja naisten vähäpätöiseksi lajiksi. Asenne ei vastaa niitä arvoja, joiden varaan nyky-yhteiskuntaa kuuluisi rakentaa.*

Mielikuvista pitää päästä irti ja eteenpäin. Hevosista on kasvanut paitsi merkittävä harrastus ja elinkeino, myös vetovoimatekijä kuntien välisessä kilpailussa.”

Talvivaarasta otettava opiksi

Lapin Kansa viilentelee lappilaisten kaivoshuumaa Talvivaaran kokemuksilla. *”Ympäristöongelmien kanssa painiva Talvivaara on tuonut työtä Kainuuseen, mutta hinta on ollut monen mielestä liian kova.”*

”Lapissa jo toimivat, ulkomaiset kaivokset ovat hoitaneet asiansa Talvivaaraa paremmin. Kaivoskohuilta on säästytty. Niihin ei ole varaa jatkossakaan.

Pohjoisen herkässä luonnossa tapahtuvalle kaivostoiminnalle on luotava niin tiukat ja aukottomat ehdot, ettei ympäristökatastrofiin ole edes teoreettista mahdollisuutta. Ei kaivoksen aikana, eikä sen jälkeen.”